

31. 8. 2005

Veďte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Účastníci řízení bez práv účastníků

V Poslanecké sněmovně se v prvním čtení objevil návrh na změnu zákona 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, přednesený skupinou poslanců začátkem prázdnin.

Po listopadu 89 u nás občané získali výrazné svobody a byly zakotveny mechanismy, jak se podílet na věcech veřejných. Každý například získal právo stát se prostřednictvím občanského sdružení účastníkem řízení, které se dotýká zájmů ochrany přírody.

V současné době není proto problém dozvědět se vše podstatné, až se vám někdo rozhodne budovat na louce kus od domova skládku, a pokusit se s tím něco dělat. Stačí oslovit pár sousedů, založit občanské sdružení a následně přinášet do správního řízení nejrůznější podněty. Účastníci prozatím mohou podávat návrhy a mají v řízení stejná práva jako ten, kdo k řízení dal podnět - investor. S občanským sdružením se prostě úřad musí bavit. Konečné rozhodnutí je i přesto na úředníkovi, který na základě svého uvážení v mezích zákona rozhodne mezi argumenty všech zúčastněných.

Mezi znaky právního státu patří otevřenost a reálná veřejnost věcí veřejných. Uzavřenost rozhodovacích procesů naopak napomáhá korupčnímu prostředí a nesprávným rozhodnutím.

Rok, kdy zákon o ochraně přírody a krajiny začal platit, znamenal pro prosazování zájmů veřejnosti ve správních řízeních týkajících se přírody a krajiny zásadní posun k lepšímu a pomohl tak korigovat nejhorší případy selhávání státní správy.

Předložený poslanecký návrh ale může způsobit zvrát a faktické znemožnění kontroly veřejné správy tam, kde o něco jde. Podle něj mají být v řízeních, které se dotýkají ochrany přírody, občanská sdružení i nadále oprávněna „účastnit“ se správního řízení, ale nově nemají mít postavení účastníků řízení. Návrh je v rozporu se smyslem dosavadní úpravy účasti veřejnosti ve správních řízeních. Nově zaváděným „paúčastníkům“ dává pouze právo podat námitky týkající se předmětu řízení a následně se snaží upravit postup, kterým má správní úřad ve vztahu k nim postupovat, aby jejich současnou pozici v řízení oslabil.

Občané a historické památky

Také v případě ochrany kulturních památek by bylo pro společnost přínosné, aby občanská sdružení měla právní nástroje, kterými mohou účinně upozorňovat na možné chyby během rozhodovacího procesu. Na rozdíl od ekologů se ale sdružením se zájmem o ochranu kulturního dědictví podobně rovné postavení ve správních řízeních prosadit nepodařilo, zákon o památkové péči z roku 1987 se v tomto směru prakticky nezměnil.

Ochrana historických míst je horkým tématem nejrůznějších diskusí nejen u nás. Svoji roli jistě hraje nevyváženost, kdy v Číně bez problémů mizí čtyři tisíce let staré památky, zatímco ve USA je snaha bránit přestavbám domů z počátku dvacátého století. Téma ochrany historických center je také na programu prestižní právnické konference International Bar Association (IBA), které se uskuteční koncem září v Praze - ve městě s velmi bolestnými zkušenostmi s asanací podstatné části historického

centra před sto lety. Právě tehdy vznikl například Klub za starou Prahu, spolek sdružující odborníky i širokou veřejnost, který nejhroším následkům – demolicí zbytku Starého města – zabránil. Tato historická zkušenost, kdy občanská společnost zabránila zničení kulturního dědictví nedožité hodnoty, je dobrým východiskem pro diskuse právníků z celého světa.

Zatímco v případě ochrany přírody a krajiny občanská sdružení získala postavení účastníků řízení, sdružení snažící se o záchranu historických památek podobnou možnost postrádají. Možná i proto ochrana těchto hodnot za ochranou přírody a krajiny výrazně pokulhává. Namísto nekonceptních výkřiků, které mají za cíl omezit dosavadní práva veřejnosti ve věcech ochrany přírody, by možná bylo přínosnější zabývat se rozšířením práv občanů v řízeních s památkovým prvkem.

Především by ale poslanci měli pochopit, že rozvinutá občanská společnost a podpora norem, které občanům umožní efektivně projevit svůj názor, může být pro rozvoj naší země – stejně jako v případě zachování Starého města v Praze – jediné přínosem.

autor je advokátní koncipient

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Nový daňový režim ESOP v České republice od roku 2026. Posun k ekonomické realitě a mezinárodním standardům?](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [10 otázek pro ... Barboru Paclíkovou](#)
- [Souhrn významných událostí ze světa práva](#)